

صفحه ۱۵۴ تا ۱۸۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۱۹

تحلیل مضمون اخبار کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی در بازه زمانی آشوب‌های دی ماه ۱۳۹۶ از منظر مطالعات امنیت

سجاد ایمانی پور^۱، حامد ونک^۲

چکیده

رسانه‌ها و بخصوص شبکه‌های اجتماعی مجازی در جامعه شبکه‌ای امروز تاثیر فراوانی بر افکار عمومی و ساخت اجتماعی واقعیت در اذهان مخاطبان دارند. یکی از ابعاد مهم این تاثیرات، عرصه سیاست است. از جمله تاثیرات سیاسی شبکه‌های اجتماعی بر افکار عمومی در سال‌های اخیر، می‌توان به آشوب‌های دی ماه ۱۳۹۶ اشاره کرد که طی آن شهروندان معترض به شرایط اقتصادی کشور، دست به تظاهرات زدند. اما با هدایت افکار توسط شبکه‌های اجتماعی، این اعتراضات در همان روز اول به خشونت کشیده شد و تا یک هفته همراه با خشونت و ساختارشکنی در سراسر کشور ادامه داشت. در میان علل و عوامل ایجاد و تداوم آشوب‌های دی ماه ۱۳۹۶، نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی به خصوص پیام‌رسان تلگرام، به عنوان فراهم‌کننده بستر سازماندهی و فراخوانی مردم به کف خیابان غیرقابل انکار است. این پژوهش به دنبال پاسخ این پرسش است که کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی به عنوان یکی از کانال‌های پربازدید در پیام‌رسان تلگرام با تمرکز بر چه مضامینی بر افکار عمومی و به تبع آن، اعتراضات آن سال تاثیر گذاشته است؟ در نتیجه مشخص شد که مضامین فراگیر و اصلی این کانال، که محتوا حول آن تولید و انتشار یافته است، عبارتند از ناکارآمدی جمهوری اسلامی، فساد سیستماتیک در آن، تضعیف و تخریب پایه‌های مشروعیت و سرمایه اجتماعی جمهوری اسلامی، نقض حقوق بشر و آزادی‌های مدنی در جمهوری اسلامی، بن‌بست در جامعه و تشویق و ترغیب به اعتراض و سپس اغتشاش توسط مردم. این مضامین فراگیر به وضوح گویای نقاط مورد تمرکز این رسانه در جهت تبدیل اعتراضات به اغتشاشات است.

واژگان کلیدی: شبکه اجتماعی، تلگرام، بی‌بی‌سی فارسی، آشوب، افکار عمومی

۱. دانشجوی دکتری دانشگاه جامع امام حسین (ع) (نویسنده مسئول) sajad.imanipour@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری دانشگاه امام صادق (ع)

Analysis of the News Contents of the Telegram Channel of Persian BBC during the Time Range of the January 1396 Riots from Security Studies Perspectives

Sajad Imani Pour¹, Hamed Vanak²

Abstract

Media, particularly virtual social networks in today's network society, have intensive impacts on the public opinions and social structure of truth in the minds of the audience. One of the important dimensions of these impacts is the political domain. Of the political impacts of the social networks on the public opinions in the recent years include January 1396 riots during which the citizens protesting the economic situation protest the government. But guiding the opinions by social networks, these riots turned to violence on that day and continued with violence and deconstruction within a week. Among the reasons and factors of establishing and continuing the riots during January 1396, the role of the Telegram Media as a virtual social media, especially as a provider of organizing bed and summoning people to come to streets is inevitable. This research attempts to answer this question that what contexts have enabled the Persian BBC Telegram Channel to affect the public opinions and accordingly, the protests of that year?.

As a result, it was evident that the comprehensive and main contexts of this channel whose context has been produced and disseminated around it include inefficiency of the Islamic Republic, its systemic corruption, weakening and destroying pillars of legitimacy and social capital of the Islamic Republic, violation of human rights and civil freedom in the Islamic Republic, deadlock in the society and promoting to protest and riot by people. These comprehensive contexts clearly explain the focused points of this media in turning protests to riots.

Key words: social media, Telegram, Persian BBC, riot, public opinions

1. Ph.D Candidate, Imam Husein Comprehensive University (Writer-in-charge)
sajad.imanipour@gmail.com

2. Ph.D Candidate, Imam Sadegh University

مقدمه و بیان مساله

رسانه به معنای عام آن تاریخچه‌ای به اندازه تاریخ زندگی بشر دارد. اما تاریخ رسانه به معنای خاص آن را امروزه مقارن با شروع صنعت چاپ می‌دانند. با اختراع خط و کتابت در قرن‌های بسیار دور، «کتاب» به عنوان یک رسانه و میراث‌دار تاریخ و علم بشر مطرح بود. اما با اختراع دستگاه چاپ توسط یوهان گوتنبرگ در سال ۱۴۵۰ میلادی، تحولی شگرف در عرصه رسانه‌های نوین پدید آمد؛ تا آنجا که به عقیده فرانسیس بیکن (۱۵۶۱-۱۶۲۶) «سه گانه چاپ، باروت و قطب‌نما، حالت و چهره چیزها را در سراسر جهان به کلی تغییر داد.» (بریگز و برک، ۱۳۹۱: ۳۳).

با اختراع صنعت چاپ، روند گسترش علم و دانش سرعت یافت و آگاهی اجتماعی در جای جای جهان فزونی پیدا کرد. با گذشت زمان، به مرور روزنامه‌ها و مجلات پدید آمدند و به عنوان رسانه‌های نوین آن دوران، اقدام به آگاهی بخشی در میان جوامع نمودند.

اما این ابتدای راه رشد و ترقی رسانه‌ها بود. رسانه پس از سالیان دراز و با اختراع «رادیو» به قالب‌های گفتاری و شنیداری درآمد و با اختراع «تلویزیون» شکل بصری پیدا کرد. اما شاید بتوان گفت بزرگ‌ترین انقلاب در عرصه رسانه‌ها، با پیدایش «اینترنت» رقم خورد.

اینترنت پس از همه‌گیری و گسترش در پهنه کره خاکی، بستری شد برای ایجاد و گسترش فناوری‌های نوین ارتباطی که یکی از اشکال پیشرفته و در دسترس آن را امروزه با عنوان «شبکه‌های اجتماعی مجازی» می‌شناسیم. این شبکه‌ها ابتدا از طریق رایانه‌ها قابل دسترسی بودند، اما با پیشرفت تکنولوژی و معرفی گوشی‌های همراه هوشمند، جای خود را در جیب لباس افراد پیدا کردند!

شبکه‌های اجتماعی آثار گسترده‌ای بر عرصه سیاست و به خصوص مقوله امنیت دارند؛ چرا که نظارت و کنترل آن توسط حاکمیت کشورها سخت‌تر از سایر انواع رسانه است. این فناوری به همه افراد این امکان را می‌دهد که با راه‌اندازی یک صفحه مجازی، عقاید خود را به صورت گسترده انتشار داده و حتی حاکمیت کشورها را دچار چالش مشروعیت و اقتدار کنند. هرچند که باید گفت کشورها نیز می‌توانند با استفاده از امکاناتی که اینترنت و به خصوص شبکه‌های مجازی در اختیار آنان می‌گذارد، به تحکیم مبانی مشروعیت خود بپردازند؛ اما «این شبکه‌ها فضاهای خودمختاری هستند که تا اندازه زیادی خارج از کنترل حکومت‌ها و شرکت‌ها عمل می‌کنند» (کاستلز، ۱۳۹۳: ۱۰).

از سوی دیگر امروزه ظرفیت‌های الزام و اجبار نرم از طریق اینترنت چنان گسترش یافته است که امکان استفاده از ظرفیت‌های ذهنی نفوذ و اقناع و ایجاد بر ساخت از واقعیت را نیز به سادگی

فراهم آورده است که می‌توان از این ظرفیت‌ها در جهت دلخواه از جمله ایجاد نارضایتی و آشوب استفاده کرد. (ون دایک، ۱۴۰۱: ۲۸۵). چنان که «در جهانی که به وسیله اینترنت بی‌سیم شبکه‌ای شده است و ویژگی بارز آن پخش ویروسی (وایرال) تصاویر و افکار است، جنبش‌ها از طریق سرایت گسترش می‌یابند.» (کاستلز، ۱۳۹۳: ۱۰).

جنبش‌های اجتماعی تاریخی به درازای حیات اجتماعی بشر دارند. هرگاه استبداد، ناکارآمدی، بی‌عدالتی یا اشکالات ساختاری دیگری در حاکمیت پدیدار می‌شود، جنبش و حرکتی اعتراضی پدید می‌آید که خواسته‌اش اصلاح مشکلات بود. در گذشته که هنوز رسانه‌های نوین پا به عرصه وجود ننهاده بودند، تبلیغ افکار و عقاید معترضان و تکثیر جنبش‌ها در سطح جامعه به شیوه‌های سنتی و از طریق تبلیغات محدود نظیر نامه، تبلیغ چهره به چهره و سخنرانی انجام می‌گرفت. این فضا باعث می‌شد که عمده جنبش‌های اجتماعی کلاسیک نتوانند بسیج اجتماعی گسترده‌ای داشته باشند و عمدتاً محدود به فضای یک شهر، استان، ایالت یا یک قلمرو مشخص شوند. اما با ظهور رسانه‌های نوین به خصوص اینترنت، فضای نشر عقاید و افکار تجدید نظر طلبانه و اعتراض آمیز بسیار گسترده شد. این همه جایی شدن رسانه‌ها، علاوه بر آن که منجر به سهولت ارتباط‌گیری‌های دو یا چندسویه می‌شود، آثار دیگری نیز دارد. رسانه‌های اجتماعی خصوصاً در دوره اخیر و عصر جامعه شبکه‌ای، بر افکار عمومی و بر ساخت واقعیت در اذهان مخاطبان خود اثرگذار هستند. به این معنا که رسانه به عنوان یکی از عوامل مهم و بلکه مهم‌ترین عامل، در شکل‌گیری واقعیت بر ساخته و تصویری که از واقعیت در اذهان مخاطبان و افکار عمومی شکل می‌گیرد، موثر است. همین امر منجر به آن می‌شود که با استفاده از تکنیک‌های رسانه‌ای متکی بر سیاست‌های رسانه‌ای خصوصاً در عرصه خبر و ژورنالیسم، نظیر دروازه‌بانی، برجسته‌سازی، چارچوب‌بندی و... افکار عمومی جهت داده شود و واقعیت متناسب با آن سیاست‌های رسانه‌ای در اذهان مخاطبان بر ساخت شود.

با شکست سیاست‌های اقتصادی دولت‌های یازدهم و دوازدهم، به خصوص پس از انتخابات دوره دوازدهم ریاست جمهوری، فشارهای اقتصادی و معیشتی بر مردم افزایش پیدا کرد. این فشارهای اقتصادی و معیشتی منجر به نارضایتی‌های عمومی گردید که طبیعی‌ترین واکنش اجتماعی به آن، شکل‌گیری تجمعات و راهپیمایی‌های اعتراضی و همگانی در راستای مطالبه بهبود فضای اقتصادی بود. اما این تجمعات مسالمت‌آمیز و طبیعی، ظرفیت مناسبی برای برجسته‌سازی توسط رسانه‌های معاند داشت. برجسته‌سازی در کنار دیگر تکنیک‌های خبری مانند دروازه‌بانی، منجر به ایجاد یک بر ساخت اغراق شده از ناکارآمدی و فشارهای وضعیت موجود در افکار عمومی مخاطبان

این رسانه‌ها شد. در نهایت این بر ساخت اغراق آمیز منجر به تشدید اعتراضات و تبدیل آن‌ها به اغتشاش گردید.

پیامرسان «تلگرام» با امکاناتی تمام و کمال، به عنوان نرم‌افزاری که حدود ۴۵ میلیون کاربر ایرانی داشت (آذری جهرمی، ۱۳۹۷). و تبدیل به مرجعی برای پیگیری اخبار روزانه شده بود، بستر مناسبی برای خبررسانی و ارتباط‌گیری رسانه‌های معاند با مخاطبان ایرانی‌شان شده بود. در میان کانال‌های گوناگون و مختلف اما به نظر می‌رسد که کانال «بی‌بی‌سی فارسی» به دلیل تعداد اعضای بالا، میزان بازدید و باز نشر بالای پیام‌های منتشر شده، نقشی محوری در جهت‌دهی به اعتراضات یادشده داشته است.

«بنگاه خبرپراکنی بریتانیا» که به اختصار «B.B.C» خوانده می‌شود، با ورود تکنولوژی رادیو به انگلستان و پس از جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۹ تأسیس شد. بخش بین الملل آن در دسامبر سال ۱۹۳۲ فقط به زبان انگلیسی و برای مخاطبان انگلیسی زبان در خارج از مرزهای انگلستان راه اندازی شد. در سال ۱۹۳۸ و چند ماه پیش از شروع جنگ جهانی دوم، بخش‌های عربی و اسپانیایی بی‌بی‌سی نیز شروع به فعالیت کردند. سپس بخش فارسی BBC با راه اندازی رادیو بی‌بی‌سی در سال ۱۹۴۰ میلادی/۱۳۱۹ شمسی و به منظور خنثی سازی تأثیرات فعالیت‌های تبلیغاتی بخش فارسی رادیو برلین بر مخاطبان فارسی زبان در جریان جنگ جهانی دوم آغاز به کار کرد. (تفرشی، ۱۳۹۳: ۱۷۶-۱۷۴). در سال ۱۳۷۹ شمسی، سایت خبری بی‌بی‌سی تأسیس شد و امکان دسترسی به آن از طریق شبکه جهانی اینترنت فراهم آمد. در ژانویه ۲۰۰۹/دی ماه ۱۳۸۷، یعنی حدود ۵ ماه قبل از آغاز فتنه سال ۱۳۸۸، تلویزیون فارسی زبان این بنگاه خبرپراکنی اولین برنامه خود را روی آنتن این شبکه پخش کرد. (مقدم‌فر، ۱۳۹۷: ۷۸). در نهایت کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی، بر طبق آنچه که در پیامرسان تلگرام قابل دسترسی است، در تاریخ ۱۳ اکتبر ۱۵/۲۰ مهر ۱۳۹۴ تأسیس و راه اندازی شد.

بی‌بی‌سی یکی از بانفوذترین سازمان‌های رسانه‌ای جهان است به گونه‌ای که تعداد مخاطبان جهانی آن در سال ۲۰۱۶، که تقریباً همزمان با بازه زمانی مورد نظر پژوهش است، حدود ۳۰۸ میلیون نفر برآورد شده است (میلز، ۱۳۹۸: ۱۳). همچنین در ایران نیز این رسانه دارای مخاطبان گسترده‌ای است. در جریان آشوب‌های دی ماه ۱۳۹۶، این رسانه از نفوذ نسبتاً بالایی برخوردار بود و بر طبق آمار موجود، در زمان ناآرامی‌ها حدود ۱ میلیون نفر عضو کانال تلگرامی بی‌بی‌سی بوده‌اند.

در این پژوهش تلاش می‌شود نقش کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی به عنوان مرجع اخبار و جهت‌دهنده به اعتراضات و آشوب‌های دی ماه ۱۳۹۶ بررسی گردد و مضامین اصلی و فراگیر مورد نظر این رسانه در بازه زمانی مد نظر پژوهش احصاء گردد.

پیشینه پژوهش

متناسب با موضوع این پژوهش، آنچه در پیشینه مورد بررسی قرار گرفته است، پژوهش‌های مرتبط با تحلیل رسانه‌های فارسی زبان خارجی که بر بستر شبکه‌های مجازی در حال فعالیت بوده‌اند، است.

جدول ۱: پیشینه پژوهش

عنوان پژوهش	نام نویسنده(گان)	نام ناشر و تاریخ نشر	توضیحات اثر و تفاوت با پژوهش حاضر
کتاب «نقش رسانه‌های مجازی در فتنه سال ۱۳۸۸»	علی اکبر رزمجو علی عنایتی شبکلایی	مرکز اسناد انقلاب اسلامی ۱۳۹۶	گرچه این پژوهش به نقش رسانه‌های مجازی به طور عام (اعم از سایت‌های خبری و شبکه‌های اجتماعی) در سازماندهی و پوشش خبری فتنه سال ۸۸ پرداخته است، اما اولاً در آن زمان شبکه‌های مجازی به این اندازه گستردگی نداشته و پیشرفت نکرده بودند و ثانیاً این پژوهش به طور خاص بر شبکه اجتماعی مشخصی متمرکز نشده است. علاوه بر آن که به مطالعه تاثیر رسانه‌های اجتماعی در سال ۸۸ پرداخته است و از این جهات دارای تفاوت با پژوهش فعلی است.

پایان نامه کارشناسی ارشد «مقایسه گفتمان خبری سایت‌های فارسی زبان شبکه‌های العربیة و بی‌بی‌سی: مطالعه موردی اعتراضات عمومی در بحرین»	هادی بهجتی فرد	دانشگاه صدا و سیما ۱۳۹۲	در این پژوهش ۱۴ خبر به عنوان نمونه با روش تحلیل گفتمان ون دایک تحلیل شده و میان دو شبکه مذکور مقایسه انجام شده است. این پژوهش ناظر به بازه زمانی متفاوتی از بازه زمانی مورد نظر پژوهش حاضر نگاشته شده است. همچنین مورد مطالعه آن نیز متفاوت و مرتبط با کشور بحرین است. لذا از این جهات دارای تفاوت با پژوهش حاضر می‌باشد.
پایان نامه کارشناسی ارشد «مقایسه گفتمان خبری بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا در باره پنجمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری»	علی نوری ممرآبادی	دانشگاه صدا و سیما ۱۳۹۵	این پژوهش با انتخاب ۱۰ خبر از هر یک از شبکه‌های مد نظر، به تحلیل گفتمان آن‌ها با روش ون دایک پرداخته است و سپس میان آن دو مقایسه به عمل آورده است. اما این پژوهش از حیث مورد مطالعه و روش پژوهش دارای تفاوت با پژوهش حاضر است.
پایان نامه کارشناسی ارشد «بازنمایی شکاف‌های اجتماعی ایران در رسانه‌های فارسی زبان خارجی»	سجاد ایمانی پور	دانشگاه امام صادق (ع) ۱۴۰۲	این پژوهش به تحلیل مضمون صفحات اینستاگرامی بی‌بی‌سی فارسی و ایران اینترنشنال در بازه زمانی مرتبط با ناآرامی‌های سال ۱۴۰۱ پرداخته است و از نظریه جامعه‌شناسی سیاسی شکاف‌های اجتماعی بهره برده است. با توجه به منظر ورود به بحث و نظریه منتخب که متفاوت از فضای امنیت و آشوب‌های اجتماعی است و همچنین مورد مطالعه که مرتبط با وقایع سال ۱۴۰۱ است، این پژوهش با پژوهش حاضر دارای تفاوت است.

مقاله «برجسته سازی اخبار انرژی هسته‌ای ایران در بخش فارسی سایت‌های بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۵»	عبدالله گیویان بهنام رضاقلی زاده	نشریه جهانی رسانه بهار و تابستان ۱۳۸۹	این پژوهش با تحلیل محتوای ۲۴۴ خبر در ۱۰۸ روز از دو رسانه مورد نظر خود، به مقایسه عملکرد این دو رسانه در موضوع هسته‌ای ایران پرداخته است. با توجه به روش و موضوع مورد نظر (مساله هسته‌ای) این پژوهش دارای تفاوت با پژوهش حاضر است.
مقاله «تحلیل گفتمان گزارش شبکه‌های تلویزیونی الجزیره، العربیه، بی‌بی‌سی عربی و العالم درباره انقلاب مصر»	اصغر فهیمی فر سید حسن بشیر محمد فراس العضل	نشریه رسانه و فرهنگ پاییز و زمستان ۱۳۹۵	این پژوهش که رویکردی مقایسه‌ای داشته است، به تحلیل گفتمان صرف برخی رسانه‌های عرب زبان پرداخته است و رویکردی جامعه شناسانه و همچنین امنیتی به اعتراضات نداشته است و لذا با پژوهش حاضر دارای تفاوت است.
مقاله «بازخوانی مواجهه راهبردی شبکه‌های فارسی زبان با نظریه مقاومت با تاکید بر شبکه‌های بی‌بی‌سی فارسی و منوتو»	محمد جلیلی مسعود معینی پور	نشریه علوم سیاسی زمستان ۱۳۹۹	این پژوهش با رویکرد کیفی به تحلیل مضمون محتوای شبکه‌های بی‌بی‌سی فارسی و منوتو به عنوان نمونه‌ای از رسانه‌های دولتی و خصوصی فارسی زبان خارجی پرداخته است. طبعاً از آن جا که این پژوهش به مطالعه تاثیر این رسانه‌ها بر امنیت و آشوب‌های اجتماعی نپرداخته است، با پژوهش حاضر دارای تفاوت است.

پژوهش‌های فراوان دیگری نیز در حوزه تحلیل صفحات رسانه‌های خارجی در شبکه‌های اجتماعی انجام گرفته است که به منظور پرهیز از اطاله به آن‌ها اشاره نمی‌شود. اما آن چه که موجب تمایز این پژوهش از تمامی این پژوهش‌ها می‌شود بازه زمانی مد نظر پژوهش است که مرتبط با اعتراضات سال ۱۳۹۶ بوده و کمتر مورد توجه پژوهشگران و تحلیلگران قرار گرفته است.

نتایج این پژوهش در کنار نتایج دیگر پژوهش‌های مشابه می‌تواند در جهت تدوین و استخراج الگوی ایجاد اغتشاشات در کشورها از رهگذر شبکه‌های اجتماعی مورد بهره‌برداری و استفاده قرار بگیرد.

ادبیات نظری

بازنمایی

بازنمایی که در مطالعات رسانه به عنوان یک مفهوم محوری شناخته می‌شود، رابطه‌ای مستقیم با ترسیم واقعیت در ذهن مخاطب دارد. مفهوم بازنمایی به شکل امروزی آن مدیون آثار استوارت‌هال است. او بازنمایی را، ربط‌دهنده و متصل‌کننده‌ی معنا و زبان به فرهنگ می‌داند (سروی زرگر، ۱۳۹۰: ۳۴).

به نظر استوارت‌هال، ما از طریق بازنمایی جهان را می‌سازیم و بازسازی می‌کنیم. (Calvert 200: 2002 & Lewis) رسانه‌ها بر شناخت و درک عمومی از جهان اثر گذارند. یعنی آگاهی و ذهنیت مردم نسبت به جهان وابسته به محتوایی است که از طریق رسانه‌ها به آن‌ها منتقل می‌شود. چرا که رسانه‌ها واسطه میان آگاهی‌های شخص و ساختارهای اجتماعی هستند که معنا را می‌سازند. رسانه‌ها به مثابه یک آینه که واقعیت را منعکس می‌کند عمل نمی‌کنند، بلکه اثر گذار بر ساخت اجتماعی واقعیت هستند. بازنمایی، انعکاس و بازتاب معنای پدیده‌ها در جهان خارج نیست بلکه تولید و ساخت معنا بر مبنای چارچوب‌های مفهومی و گفتمانی می‌باشد. (مهدی زاده، ۱۳۸۷: ۹).

در واقع اگر چه تصاویر رسانه‌ها واقعی به نظر می‌آیند، هرگز به شکل مستقیم نشان دهنده جهان بیرون از خود نیستند. آن‌ها همواره از یک ساخت یا بازنمایی برای ارائه واقعیت‌های دنیای پیرامون به مخاطبان خود استفاده می‌کنند که این ساخت، پنجره‌ای مستقیم رو به دنیای واقعی نیست و ممکن است واقعیت با آن چه رسانه عرضه می‌کند تفاوت داشته باشد. (برانستون و استافورد، ۱۳۹۳: ۲۰۳).

مساله مهم آن است که محصولات و تولیدات رسانه‌ای مانند اخبار، با واقعیت آن‌ها بسیار متفاوت هستند و به یقین معنای تولید شده در این فرایند، بر ساختی رسانه‌ای است و نه آن چه که واقعا وجود دارد. یک رسانه هیچ زمان صرفا ابزاری خنثی و میانجی میان واقعیت و مخاطب در انتقال و ارائه پیام نمی‌باشد. بلکه بازنمایی وقایع در رسانه‌ها دارای سوگیری ایدئولوژیک و متناسب با

گفتمان آن رسانه است. (Hall & Jhally, 2007: 33) بازنمایی رسانه‌ای، معناسازی بی‌طرفانه و خنثی نیست. زیرا هر بازنمایی ریشه در گفتمان و ایدئولوژی رسانه دارد.

سه راهبرد بازنمایی عبارت‌اند از کلیشه‌سازی، طبیعی‌سازی و ساخت اجتماعی واقعیت. کلیشه عقیده‌ای است به شدت ساده‌سازی شده در مورد نگرش‌ها، رفتارها و انتظارات یک گروه یا فرد که در افکار عمومی شکل می‌گیرد (همتی، ۱۳۹۹: ۲۴). کلیشه‌سازی حقایق را در ذهن مخاطبان تا حد چند ویژگی ساده تقلیل می‌دهد. کلیشه عبارت است از تنزل انسان‌ها به مجموعه‌ای از ویژگی‌های شخصیتی مبالغه‌آمیز و معمولاً منفی. (مهدی زاده، ۱۳۸۷: ۱۹).

مورد دوم طبیعی‌سازی است که به فرایندی اطلاق می‌شود که از طریق آن، ساخت‌های اجتماعی، فرهنگی و تاریخی به شکلی عرضه شود که گویا اموری کاملاً طبیعی و معقول است. (مهدی زاده، ۱۳۸۷: ۱۱).

سومین راهبرد، ساخت اجتماعی واقعیت است. به قول آلفرد شوتر هیچ حقیقتی به شکل ناب و خالص و سرراست وجود ندارد. بلکه تمام حقایق مشتق شده از عواملی بیرونی و محصول گزینشی ذهن افراد است. (مجیدی، ۱۳۹۰: ۲۸). یکی از مهم‌ترین محتواهای رسانه‌ای که بر ساخت اجتماعی واقعیت اثرگذار است، مضامین و محتوای خبری است. به گونه‌ای که تاچمن معتقد است کار ساخت خبر، ساخت خود واقعیت است. او بیان می‌دارد که خبر به عنوان یک منبع اجتماعی ساختی دارد که درک تحلیلی مخاطب از زندگی اجتماعی را محدود می‌سازد. (سورین و تانکارد، ۱۳۸۱: ۴۷۳). در نتیجه تحلیل اخبار اهمیت مضاعف دارد. چرا که بر درک مخاطب از جهان پیرامون اثرگذاری فراوانی دارد تا جایی که آن را اصلی‌ترین منبع معرفتی در جهت ساخت اجتماعی واقعیت دانسته‌اند.

بازنمایی برای مردم و مخاطبان، اثرات واقعی دارد. در همین زمینه ریچارد دایر معتقد است چگونگی برخورد و تعامل با گروه‌های اجتماعی در زندگی واقعی متأثر از بازنمایی فرهنگی رسانه‌ها در مورد آن گروه‌ها است. (Giles & Middleton, 1999: 59) علاوه بر آن که بازنمایی به دلیل آن که بر ساخت اجتماعی واقعیت و همچنین بر انگاره‌های ذهنی مخاطب اثرگذار است، در زندگی او اثرات و ثمرات عملی دارد.

روش پژوهش

در این پژوهش از آنجا که اولاً تعداد داده‌ها بسیار زیاد است و ثانیاً هدف پژوهش کشف

مضامین اصلی در راستای اقناع مخاطب برای نقش آفرینی در ایجاد و تداوم آشوب‌هاست، از روش نمونه‌گیری هدفمند برای دستیابی به داده‌های مورد نیاز استفاده شده است. در نمونه‌گیری هدفمند پژوهشگر به شکل هدفمند و مبتنی بر نیاز پژوهش، نمونه‌هایی خاص را انتخاب می‌کند. (ازکیا و ایمانی جاجرمی، ۱۳۹۰: ۶۱). از میان بیش از ۷۳۸۰ پیام متنی در کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی، تعدادی دارای محتوا و مضامین غیر مرتبط با سوالات تحقیق ارزیابی شدند. در نهایت از میان پیام‌های مرتبط با موضوع پژوهش، تعداد ۴۲۶ پیام متنی در نمونه‌گیری منتخب شده و مورد تحلیل مضمون قرار گرفته‌اند.

انتخاب پیام‌ها از سراسر بازه اول خرداد تا ۳۰ دی ماه انجام شده و از همه روزها متناسب با موضوعات موجود در ایام خود، گزینش صورت گرفته است. در این گزینش، تلاش شده همه مضامین مرتبط پوشش داده شود؛ بدین ترتیب اشباع نظری در مورد مضامین به دست آمده است. روش تحلیل پیام‌ها در این پژوهش، روش تحلیل مضمون بوده است. هر متن یا داده دارای ایده‌ها و مفاهیمی است که در صورت فهم درست آن‌ها می‌توان ساختار و چارچوب اصلی متن را به دست آورد. مضمون یا تم در بردارنده نکته‌ای مهم درباره داده‌ها در رابطه با پرسش پژوهش است. مضمون روح حاکم بر متن است که نشانه این امر، تکرار مضمون در بخش‌های مختلف داده و در قالب کلمات و اصطلاحات مختلف است.

مضمون، الگویی است که در داده‌ها یافت می‌شود و حداقل به توصیف و سازماندهی مشاهدات و حداکثر به تفسیر جنبه‌هایی از پدیده می‌پردازد. مضمون ویژگی تکراری و متمایزی در متن است که به نظر نشان‌دهنده درک و تجربه خاصی در رابطه با سوالات تحقیق است (شیخ‌زاده، ۱۳۹۰: ۱۵۹).

پس از آن که کدگذاری نهایی شد، داده‌ها بر اساس مقوله‌های کدگذاری دسته‌بندی و منظم می‌شوند. تفکیک داده‌ها و چگونگی طبقه‌بندی آن‌ها شیوه‌های متنوعی دارد. یکی از این شیوه‌های رایج، طبقه‌بندی بر اساس جایگاه مضمون در شبکه مضامین است که در این شیوه، مضامین در قالب ۳ دسته پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر قرار می‌گیرند. با ترکیب مضامین پایه، مضمون سازمان‌دهنده ایجاد می‌شود. همچنین مضامین سازمان‌دهنده در کنار یکدیگر دسته‌بندی شده و مضامین فراگیر را تشکیل می‌دهند. مضمون سازمان‌دهنده در حقیقت واسطی بین مضامین فراگیر و پایه شبکه است. مضامین فراگیر نیز در کانون شبکه مضامین قرار می‌گیرند (شیخ‌زاده و بنی‌اسد، ۱۳۹۹: ۱۸۴).

یافته‌های پژوهش

ضمن مطالعه چندباره فیش‌ها و کدگذاری آن‌ها در نرم افزار MAXQDA، مشخص گردید که فیش‌های کدگذاری و مضمون‌یابی شده، در مجموع ۱۹ مضمون سازمان‌دهنده را تشکیل می‌دهند. این ۱۹ مضمون سازمان‌دهنده نیز خود در قالب ۵ مضمون فراگیر قابل دسته‌بندی هستند. مضامین فراگیر یافت شده، در حقیقت آن گزاره‌های راهبردی و کلانی هستند که کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی سعی در القای آن‌ها به مخاطبان خود داشته است. این مضامین فراگیر و کلان عبارتند از: «القای ناکارآمدی جمهوری اسلامی ایران در ابعاد مختلف»، «نقض گسترده حقوق بشر و آزادی‌های مدنی و اجتماعی»، «تخریب پایه‌های مشروعیت، اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی نظام»، «القای حاکمیت فساد سیستماتیک، بی‌عدالتی و بی‌قانونی بر کشور» و «القای بن‌بست در جامعه و هدایت جامعه به سمت اعتراض و آشوب». ترسیم شماتیک مضامین یادشده در نمودار ۱ قابل ملاحظه است:

نمودار ۱: شبکه مضامین فراگیر BBC فارسی

۱) مضامین مرتبط با مضمون فراگیر «القای ناکارآمدی جمهوری اسلامی ایران در ابعاد مختلف»

ردیف	مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده
۱	دشمنی حاکمیت با مردم و خواست آنان	برجسته‌سازی اختلاف و شکاف میان دولت و حاکمیت
۲	همسویی دولت با مردم	
۳	محدودیت اختیارات نهادهای انتخابی در مقابل نهادهای انتصابی	
۴	مقابله با اجتماع ایرانیان در پاسارگاد و پشتیبانی از اربعین	القای مخالفت با فرهنگ ایرانی و تخریب آثار باستانی توسط حاکمیت
۵	کمک نظام به کشورهای خارجی با وجود فقر گسترده در داخل	برجسته‌سازی مشکلات و بحران‌های اقتصادی کشور
۶	القای نارضایتی گسترده از وضعیت عمومی و شرایط اقتصادی کشور	
۷	نابسامانی وضعیت اقتصاد و ورشکستگی قریب الوقوع کشور	
۸	فقر گسترده و عدم توجه حاکمیت به رفع مشکلات اقتصادی و بهبود زندگی	
۹	ایجاد ترس و برجسته‌سازی تحریم	
۱۰	عدم توجه به تخریب محیط زیست	تخریب امکانات و منابع طبیعی کشور توسط حاکمیت
۱۱	بحران آب ناشی از مدیریت غلط	
۱۲	بحران آلودگی هوا و وضعیت وخیم شرایط جوی	

جدول ۲: مضمون فراگیر «القای ناکارآمدی جمهوری اسلامی ایران در ابعاد مختلف» و مضامین سازمان‌دهنده و پایه آن

بی‌بی‌سی فارسی تلاش کرده است تا معضل ناکارآمدی را از طریق «برجسته‌سازی اختلاف و شکاف میان دولت و حاکمیت»، «القای مخالفت با فرهنگ ایرانی و تخریب آثار باستانی توسط

حاکمیت»، «برجسته‌سازی مشکلات و بحران‌های اقتصادی کشور» و «تخریب امکانات و منابع طبیعی کشور توسط حاکمیت» در جامعه فراگیر کند تا اکثریت به این نتیجه برسند که حاکمیت توانایی رفع مشکلات مردم را ندارد و از عهده این کار برنمی‌آید.

یکی از مسائلی که می‌تواند انگاره ناکارآمدی حاکمیت را در ذهن عموم مردم جامعه ایجاد و تقویت کند، تأکید بر اختلافات و شکاف‌های موجود میان دولت و حاکمیت است. در حقیقت بی‌بی‌سی فارسی همواره تلاش کرده که اختلافات ولو عادی و کوچک را به گونه‌ای برجسته کند که گویا شکافی عظیم میان حاکمیت و دولت وجود دارد و این مشکل و معضل نیز قابل حل نیست. نتیجه وجود شکاف و اختلاف، چیزی جز ناکارآمدی را به مردم منتقل نمی‌کند. در حقیقت کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی تلاش کرده اینگونه القا کند که حاکمیتی که درون خود دچار اختلاف و شکاف باشد، از تأمین نیازهای واجب و اساسی مردم عاجز است.

مسئله دیگری که انگاره ناکارآمدی نظام را در عرصه‌های فرهنگی نمایش می‌دهد، تأکید بر نفی فرهنگ ملی توسط حاکمیت است. بی‌بی‌سی فارسی سعی می‌کرد نشان دهد که حاکمیت به فرهنگ ملی و میراث تاریخی گذشتگان بی‌اعتنا است و حتی با آن مقابله می‌کند. نابودی فرهنگ ملی و آثار باستانی و در عین حال حمایت از برگزاری آیین‌های مذهبی، این تصور را ایجاد می‌کند که حاکمیت چه بسا از قصد تلاش می‌کند هویت ملی را نابود کند و آن را با هویت دینی جایگزین نماید.

اما مهم‌ترین مضمون سازمان‌دهنده‌ای که جنبه‌های ملموس‌تر ناکارآمدی را برای مردم به تصویر می‌کشد، «برجسته‌سازی مشکلات و بحران‌های اقتصادی کشور» است. بی‌بی‌سی فارسی تلاش کرده اینگونه نشان دهد که حاکمیت توان مدیریت امر معیشت و امور اقتصادی کشور را ندارد و مردم هم از این وضعیت ناراضی هستند. اهمیت مضمون اخیر، از آن جافهم می‌شود که اعتراضات دی ماه براساس مطالبات معیشتی آغاز شد و بسیاری از شعارهای معترضان، بر نارضایتی اقتصادی تکیه داشت.

مسئله دیگری که بی‌بی‌سی فارسی در راستای القای ناکارآمدی کشور آن را تبلیغ می‌کرد، «تخریب امکانات و منابع طبیعی کشور توسط حاکمیت» بود. عمده مسائلی که بی‌بی‌سی فارسی در این مورد بر آن تمرکز داشت، مسئله آلودگی هوا و بحران آب بود که در کنار آن، تلاش می‌کرد نشان دهد حاکمیت توجهی به این مسائل ندارد و حتی برخی از این اشکالات و ناکارآمدی‌ها در حوزه مدیریت منابع طبیعی، ناشی از تصمیمات نادرستی است که حاکمیت اتخاذ کرده است. این مسئله در کنار توجه به این نکته اهمیت می‌یابد که در میان جنبش‌های اجتماعی به خصوص در

دوران معاصر، برخی از آن‌ها پیرامون مسائل زیست محیطی شکل گرفته‌اند و توانسته‌اند گروهی را در جهت اعتراض با خود همراه کنند.

۲) مضامین مرتبط با مضمون فراگیر «نقض گسترده حقوق بشر و آزادی‌های مدنی و اجتماعی»

ردیف	مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده
۱	فقدان امنیت سایبری و نقض حریم خصوصی در فضای مجازی	خفقان شدید و نقض آزادی‌های مدنی و اجتماعی
۲	مخالفت نظام با جامعه مدنی و توسعه فرهنگی کشور	
۳	اعمال محدودیت و تهدید فعالان حقوق بشر توسط نظام و اطلاعات	
۴	ظلم و تبعیض علیه اقلیت‌های قومی، نژادی و زبانی توسط نظام	
۵	سلب آزادی‌های اجتماعی و تبعیض علیه اقلیت‌های دینی و مذهبی	
۶	حبس، شکنجه و قتل مخالفان توسط حاکمیت	
۷	فیلترینگ و مسدودسازی گردش آزاد اطلاعات	
۸	خفقان و نبود آزادی بیان برای اندیشه‌های مخالف حکومت	
۹	عدم تساهل نظام نسبت به عقاید مخالف	
۱۰	نفی حجاب و اجبار در آن	تبعیض جنسیتی و نقض حقوق زنان
۱۱	لزوم اعطای فرصت برابر زنان و مردان در عرصه‌های اجتماعی	
۱۲	سلب آزادی‌های مدنی و حقوق اجتماعی زنان	
۱۳	عدم تأثیر زور و اجبار در قبول حجاب از سوی مردم	
۱۴	نفی مردسالاری و تأکید بر برابری زنان و مردان	
۱۵	لزوم آزادی حضور زنان در ورزشگاه‌ها	
۱۶	تحقیر زن و جایگاه او توسط حاکمیت	

جدول ۳: مضمون فراگیر «نقض گسترده حقوق بشر و آزادی‌های مدنی و اجتماعی» و مضامین

سازمان‌دهنده و پایه آن

مضمون اخیر دربردارنده دو مضمون سازمان‌دهنده «خفقان شدید و نقض آزادی‌های مدنی و اجتماعی» و نیز «تبعیض جنسیتی و نقض حقوق زنان» است. بی‌بی‌سی فارسی تلاش کرده است فضای عمومی جامعه را سیاه و سرشار از زور و اجبار نشان دهد. مسئله نقض حریم خصوصی، به رسمیت نشناختن حقوق اقلیت‌ها، عدم تساهل نسبت به عقاید مخالف و برخورد سخت و خشن با مخالفان، مخالفت حاکمیت با جامعه مدنی و تهدید و مقابله با فعالان حقوق بشر همگی مسائلی است که از سوی این کانال تلگرامی مورد پرداخت قرار گرفته‌اند. فضای بسته و نبود آزادی‌های مدنی و سلب حقوق اجتماعی مردم طبیعتاً منجر به نارضایتی می‌گردد و چه بسا بتواند منجر به آغاز و ایجاد حرکتهای جمعی شود.

موضوع دیگر، مسئله حقوق زنان و تبعیض جنسیتی اعمال شده علیه آنان است. مسئله زنان و تبعیض جنسیتی که در جهان معاصر تبدیل به حرکتهای فمینیستی برای احقاق حقوق آنان شده است، همواره ظرفیت لازم برای تحریک جوامع مختلف را دارد. مارکوزه زنان را جزئی از کنشگران حاشیه‌ای می‌داند که توان تغییر اجتماعی نظام را دارند (چسترز و ولش، ۱۳۹۴: ۳۰). در همین جهت بی‌بی‌سی فارسی تلاش داشته با بازنمایی اغراق‌آمیز از نابرابری‌ها و تبعیض‌ها، که بسیاری از آن‌ها نیز بر ساخته رسانه‌ها هستند، این بخش از جامعه را برای مخالفت با حکومت تحریک نماید.

۳) مضامین مرتبط با مضمون فراگیر «تخریب پایه‌های مشروعیت، اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی نظام»

ردیف	مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده
۱	توهین و اعتبارزدایی از مقدسات و عقاید اسلامی	ایجاد بدبینی و بی اعتمادی به دین و دینداران در جامعه
۲	بی اعتمادی مردم نسبت به نظام	نفی جمهوریت و دموکراسی در جمهوری اسلامی ایران
۳	دیکتاتوری و غیرمردمی بودن نظام	
۴	عدم توجه نظام به خواست مردم در مسئله جانشینی رهبری	
۵	تخریب صداوسیما و سایر رسانه‌های رسمی و غیرمردمی نامیدن آنها	
۶	نفی حمایت مردم از نظام و عدم توجه حاکمیت به دموکراسی	
۷	دشمنی غیرعقلانی با غرب و جهان به نام استکبارستیزی	نفوذ مخرب، دخالت بیش از اندازه و ایجاد تنش توسط ایران در جهان
۸	احتمال وقوع جنگ به دلیل اتخاذ سیاست‌های ماجراجویانه	
۹	جنگ طلبی و توسعه تسلیحات موشکی و هسته ای توسط نظام	
۱۰	دخالت سپاه در فراندوم استقلال کردستان عراق	
۱۱	دشمنی غیرعقلانی با اسرائیل و حمایت افراطی از فلسطین	
۱۲	نفاق و فساد رهبری و نهادهای انتصابی و نقش آن در بدبختی مردم	تخریب رهبر انقلاب و نظام ولایت فقیه
۱۳	نفی مشروعیت و مقبولیت رهبری	
۱۴	عدم پاسخگویی رهبری به قانون و ناکارآمدی مجلس خبرگان رهبری	
۱۵	استبداد و خودمحوری رهبری نظام و خانواده وی	
۱۶	نفاق و فساد در روحانیت و وابستگی آن به نظام	تخریب بدنه مردمی روحانیت و حوزه‌های علمیه
۱۷	القای تنفر مردم از روحانیت و حوزه‌های علمیه	

تخریب شخصیت مسئولان و منصوبان به حاکمیت	۱۸	القاء سوء استفاده سران نظام از اعتقادات و آیین‌های مذهبی
	۱۹	اتهام فساد مالی، اداری و جاسوسی به نیروهای حامی نظام
	۲۰	تحجر و تفکر داعشی گونه نیروهای انقلابی
	۲۱	تخریب وجهه و شخصیت بسیجیان و حامیان حکومت
	۲۲	تخریب چهره و وجهه سیاستمداران و نیروهای انقلابی و ارزشی
ایجاد تنفر در جامعه نسبت به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	۲۳	القای ناتوانی و ضعف سپاه
	۲۴	فساد مالی، رانتخواری و دخالت سپاه در اقتصاد و غارت اموال عمومی
	۲۵	دخالت سپاه در سیاست و وظایف دستگاه‌های دولتی
	۲۶	نقش مخرب سپاه در تهدید امنیت کشور
	۲۷	تخریب جبهه مقاومت و مدافعان حرم
	۲۸	دخالت سپاه ورهبری در امور بین الملل و تأثیرات آن
	۲۹	صدور و حمایت از تروریسم و انجام جنایات جنگی توسط حاکمیت

جدول ۴: مضمون فراگیر «تخریب پایه‌های مشروعیت، اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی نظام» و مضامین سازمان‌دهنده و پایه آن

این مضمون فراگیر، از مضامینی است که از سوی بی‌بی‌سی فارسی به صورت مستمر و در حجم انبوه مورد توجه قرار گرفته است. سلب مشروعیت و مقبولیت یک نظام، به معنی تهی کردن آن از درون است و منجر به سلب حمایت مردم و حامیان از آن می‌شود.

این کانال تلاش کرده در درجه اول جمهوریت و دموکراسی جمهوری اسلامی ایران را لکه‌دار کند و آن را در حد یک شعار تنزل دهد. در حقیقت بی‌بی‌سی فارسی تلاش کرده است به خصوص با استفاده از «تکرار»، نظام جمهوری اسلامی ایران را در همه ابعاد، دیکتاتوری و غیرمردمی معرفی کند؛ این اقدام در مسائل مختلفی از جمله تخریب و غیرمردمی نامیدن صداوسیما، دیکتاتوری بودن نظام و اهمیت نداشتن نظر مردم، عدم توجه به خواست مردم و نفی حمایت مردم از نظام پیگیری شده است.

تخریب پایه‌های مشروعیت و حمایت مردمی از حاکمیت توسط بی‌بی‌سی فارسی در بُعدی دیگر از طریق نفی فعالیت‌های خارجی ایران در عرصه منطقه و جهان پیگیری شده است. بدین منظور بی‌بی‌سی فارسی سعی کرده اصول کلی و نمونه‌هایی از حضور منطقه‌ای و جهانی ایران را به چالش

بکشد و این اقدام را از طریق برجسته‌سازی خطر جنگ، دخالت در امور داخلی کشورهای منطقه، دشمنی غیرعقلانی با غرب و اسرائیل و جنگ طلبی ایران در جریان رقابت تسلیحاتی انجام داده است. در این مضمون سازمان‌دهنده مجموعاً کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی تلاش کرده است که حضور و نفوذ منطقه‌ای و جهانی ایران را «مخرب» و «باعث ایجاد تنش و تهدید» معرفی کند. همچنین تخریب جایگاه رهبری در کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی به شیوه‌های گوناگون انجام شده است؛ از جمله نفی مشروعیت و مقبولیت رهبری و نداشتن پایگاه اجتماعی، ایجاد شبهه و القای استبداد و خودمحوری رهبری و عدم پاسخگویی ایشان به قانون و ناکارآمدی مجلس خبرگان در امر نظارت. بی‌بی‌سی فارسی تلاش می‌کند شخصیت رهبری را به عنوان «تمود و مصداق تمام و کمال نظام و نظریه ولایت فقیه» تخریب کنند تا در افکار عمومی اینگونه ترسیم شود که نظام ولایت فقیه خودبه‌خودی تولید استبداد و بی‌قانونی در رأس هرم حاکمیت می‌کند. نظام سیاسی ایران که مبتنی بر نظریه ولایت فقیه بنا نهاده شده است، با تخریب جایگاه ولایت فقیه، از ایدئولوژی خود تهی می‌شود و وحدت مردم حول این نظریه از بین می‌رود و در نتیجه سقوط و فروپاشی آن تسهیل و تسریع می‌شود. مسئله دیگری که بی‌بی‌سی فارسی مورد توجه قرار داده، تخریب بدنه مردمی روحانیت و حوزه‌های علمیه و ایجاد بدبینی و بی‌اعتمادی به نهاد دین و افراد متدین است. اگر مردم از دین فاصله بگیرند، نگاه‌شان به اقدامات حاکمیتی در چهارچوب‌های غیردینی تنظیم می‌شود و اقدامات حاکمیت در راستای ترویج دین، موجب انزجار و تنفر مردم از حاکمیت می‌گردد.

از جمله اقدامات دیگر بی‌بی‌سی فارسی در جهت تخریب پایه‌های مشروعیت نظام و اعتماد عمومی به آن، تخریب شخصیت مسئولان و منسوبان به حاکمیت است. ایراد اتهامات مالی و اقتصادی، نسبت دادن تجر و تفکرات داعشی‌گونه به نیروهای انقلابی، القای برخورد سلیقه‌ای مسئولان با اعتقادات و آیین‌های مذهبی همگی از جمله مضامینی است که توسط بی‌بی‌سی فارسی به کار گرفته شده تا مسئولین نظام را از اعتبار نزد مردم ساقط کند.

اما یکی از مهم‌ترین مسائلی که در بی‌بی‌سی فارسی بسیار مورد تأکید بوده است، تخریب وجهه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ایجاد تنفر در جامعه نسبت به این نهاد است. در این زمینه این کانال تلگرامی تلاش کرده است سپاه را نیروی نظامی ضعیف و ناتوانی جلوه دهد که درگیر فساد مالی، رانت‌خواری و دخالت در اقتصاد است. همچنین مسئله دیگری که این رسانه معاند در مورد سپاه القا کرده، دخالت آن در سیاست و وظایف دستگاه‌های اجرایی و دولتی است. مسئله حمایت از تروریسم و صدور آن نیز همواره مورد توجه بی‌بی‌سی فارسی بوده است. به واقع می‌توان گفت

رسانه بی‌بی‌سی فارسی تلاش کرده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را به عنوان دولت در سایه، یا دولت نظامی به موازات دولت رسمی به جامعه معرفی کند؛ دولتی که علاوه بر در اختیار داشتن ابزارهای مختلف و بودجه زیاد، اسلحه و قدرت نظامی نیز دارد.

۴) مضامین مرتبط با مضمون فراگیر «القای حاکمیت فساد سیستماتیک، بی‌عدالتی و بی‌قانونی در کشور»

مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	ردیف
رواج بی‌قانونی و برخورد سلیقه‌ای با قوانین داخلی و خارجی	تبعیض حاکمیت در برخورد یا حمایت از موافقان و مخالفان خود	۱
	صدور حکم بی‌قانونی به نفع نظام در سایه فرمان آتش به اختیار	۲
	ظلم و ستم و بی‌قانونی علیه شهروندان	۳
	نقض حقوق و قوانین بین‌المللی توسط نهادهای حاکمیتی	۴
تخریب قوه قضائیه و القای گستردگی بی‌عدالتی حاکم بر کشور	عدم رعایت حقوق زندانیان توسط قوه قضائیه و حاکمیت	۵
	فساد و ناکارآمدی قوه قضائیه و مسئولان آن	۶
	جنایت حاکمیت و قوه قضائیه در اعدام‌های دهه ۶۰	۷
	فساد آیت‌الله املی لاریجانی و خانواده اش	۸
وجود فساد گسترده و سیستماتیک در نظام	وجود فساد گسترده جنسی در کشور	۹
	سختی معیشت به دلیل فساد و ناکارآمدی سران نظام	۱۰

جدول ۵: مضمون فراگیر «القای حاکمیت فساد سیستماتیک، بی‌عدالتی و بی‌قانونی بر کشور» و مضامین سازمان‌دهنده و پایه آن

درباره مضمون سازمان‌دهنده برخورد سلیقه‌ای با قوانین، این مسئله مورد پرداخت بی‌بی‌سی بوده است که قوانین، عمومیت ندارند و مسئولان نظام در هر مورد به سلیقه و دلخواه خود با آن برخورد می‌کنند و در این زمینه علیه شهروندان ظلم و ستم صورت می‌گیرد. مضمون سازمان‌دهنده دیگر، تخریب قوه قضائیه و القای گستردگی بی‌عدالتی حاکم بر کشور به

واسطه ناکارآمدی این قوه است. در مسئله ناکارآمدی و فساد قوه قضائیه این رسانه بیشتر بر دو موضوع متمرکز بوده است، یکی نقض حقوق زندانیان به خصوص زندانیان سیاسی توسط قوه قضائیه و عدم فراهم آوردن امکانات و خدمات لازم برای آنان و دیگری تأکید بر فساد و ناکارآمدی قوه قضائیه و مسئولان آن. مضمون دیگری که بی‌بی‌سی فارسی روی آن تأکید کرده، وجود فساد گسترده و سیستماتیک در کشور است. در این مضمون این رسانه معاند تلاش کرده که نشان دهد فسادهای اتفاق افتاده در کشور اتفاقی نیست و نظام اداری کشور تولید فساد کرده یا زمینه فساد را مهیا می‌سازد.

۵) مضامین مرتبط با مضمون فراگیر «القای بن‌بست در جامعه و هدایت جامعه به سمت اعتراض و آشوب»

ردیف	مضمون پایه	مضمون سازمان‌دهنده
۱	تضعیف روحیه و تحقیر وجهه کشور در عرصه جهانی	تزریق یأس و ناامیدی به جامعه
۲	تخریب دولت و جریان اصلاحات	
۳	نفی ادعای حاکمیت در مورد وجود امنیت در کشور	
۴	خودتحقیری و انکار دستاوردهای کشور	
۵	نیروهای نظامی و اطلاعاتی عامل سرکوب و خفقان مردم و مخالفان	اهریمن‌سازی و تصویرپردازی سیاه از حاکمیت
۶	دزدی اموال عمومی و غارت سرمایه‌های ملی توسط حاکمیت	
۷	تأمین منافع دشمنان و بیگانگان توسط نظام	
۸	عدم سلامت ساختارهای انتخاباتی کشور	
۹	ناکارآمدی و ناهماهنگی ساختاری در نظام اداری کشور	
۱۰	تهدید جان و غارت اموال مردم توسط حاکمیت	
۱۱	سیاسی کردن ورزش و محرومیت ورزشکاران ایرانی از میادین جهانی	
۱۲	مسئله حصر و ظلم نظام به محصورین	
۱۳	گسترش و شیوع بحران‌های اجتماعی گوناگون	
۱۴	تخریب حاکمیت در جریان زلزله کرمانشاه	

مشروعیت بخشی و تشویق مردم به مشارکت در اعتراضات	۱۵	برانگیختن احساسات مردم و مظلوم‌نمایی با هدف تحریک به اعتراض مجد
	۱۶	القای عناد و لجاجت حاکمیت با معترضان و تلاش برای اضمحلال اعتراضات
	۱۷	تلاش برای احیای اعتراضات از طریق راه اندازی کمپین‌های اجتماعی
	۱۸	استفاده از ظرفیت جنبش سبز برای تقویت اعتراضات
	۱۹	معرفی رفراندوم و سرنگونی نظام به عنوان راه حل مشکلات
	۲۰	آموزش مقابله با نیروهای ضدشورش و شیوه‌های نافرمانی مدنی
	۲۱	برجسته سازی حضور زنان در اعتراضات و مخالفت آنان با حکومت
	۲۲	تلاش برای در دست گرفتن رهبری اعتراضات و نفی سایرین
	۲۳	القای اثربخشی اعتراضات و معرفی آن به عنوان تنها راه حل مشکلات
	۲۴	تشجیع معترضان از طریق نمایش حمایت اپوزیسیون و بیگانگان از آنها
	۲۵	القای سرکوب شدید مردم و تحریک معترضان نیمه خاموش
	۲۶	بزرگنمایی اعتراضات و قدرت معترضان و القای ترس و ناتوانی حاکمیت
	۲۷	بد رفتاری نیروی انتظامی با مردم
	۲۸	قیام و خروش انقلاب مردم علیه حاکمیت
	۲۹	القای جو امنیتی، تشویش اذهان عمومی و تحریک مردم
	۳۰	مخالفت هنرمندان و سلبریتی‌ها با نظام و حمایت از اعتراضات
	۳۱	القای دین داری، ملی گرایی و وطن دوستی معترضان
	۳۲	بی توجهی نظام به از دست رفتن سرمایه‌های مردم
	۳۳	اعتراض اصناف مختلف و تظاهرات سپرده گذاران موسسات مالی علیه نظام

جدول ۶: مضمون فراگیر « القای بن بست در جامعه و هدایت جامعه به سمت اعتراض و آشوب » و

مضامین سازمان‌دهنده و پایه آن

آخرین دسته از مضامین، مضامینی است که با القای بن‌بست و یأس آفرینی، اعتراض و جنبش را امری بدیهی و ضروری برای جامعه ترسیم می‌کند و تلاش می‌کند از آشوبگران و معترضان

حمایت و پشتیبانی رسانه‌ای به عمل آورد. این دسته از مضامین، بیشترین تعداد تکرار را در میان مضامین و محتوای کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی داشته است.

یکی از مضامین سازمان‌دهنده مرتبط با آن، القای یأس و ناامیدی به جامعه است. بی‌بی‌سی فارسی در درجه اول تلاش کرد با تخریب وجوه برتری و عوامل غرور ملی مانند امنیت و دستاوردهای کشور، ذهن مخاطبان خود را نسبت به آن‌ها بدبین کند. اقدام دیگر بی‌بی‌سی فارسی تخریب وجهه ایران در عرصه جهانی بود. مسئله دیگر، تخریب دولت تدبیر و امید و جریان منتسب به آن است. تخریب وجهه دولت و جریان اعتدال در حقیقت منجر به نابودی امید مردم شد.

مضمون سازمان‌دهنده دیگر، اهریمن‌سازی و تصویرپردازی سیاه از حاکمیت است. در این باره بی‌بی‌سی فارسی تلاش می‌کند تصویری سیاه از حاکمیت در ابعاد مختلف نشان دهد تا بی‌اعتمادی، تنفر و یأس از نظام و حاکمیت را به اوج برساند. در این راستا، بی‌بی‌سی فارسی تأکید زیادی بر برخی مسائل مانند حصر خانگی سران فتنه ۸۸ به عنوان ظلمی علیه آنان، شیوع بحران‌های اجتماعی از جمله اعتیاد و طلاق، سرکوب و خفقان توسط نیروهای امنیتی به عنوان مزدوران سرسپرده و سرکوبگر و... داشته است که عمدتاً بازنمایی این رسانه در مورد موضوعات مذکور با استفاده از شیوه بزرگنمایی، در جهت اغراق وضعیت موجود و ایجاد یک برساخت اغراق‌آمیز از حقیقت در افکار عمومی مخاطبان بوده است؛ چنانکه حاکمیت و وابستگان به آن به عنوان اهریمن شناخته شوند.

اما مهم‌ترین مضمون سازمان‌دهنده این بخش، مشروعیت‌بخشی و تحریک مردم به مشارکت در اعتراضات است. مضمون اخیر بر این نکته تمرکز دارد که اعتراضات امری مشروع و حق مردم است که در اثر اقدامات حاکمیت پدید آمده و حاکمیت مقصر اصلی مشکلات کشور است. همچنین حاکمیت و نیروهای نظامی و انتظامی با برخورد نامناسب و خشن، باعث تبدیل اعتراضات به آشوب‌ها شده‌اند. این دو مسئله، یعنی مقصر بودن حاکمیت و سرکوب مردم معترض توسط نیروهای نظامی و اطلاعاتی، محور بسیاری از پیام‌ها را تشکیل داده است؛ از جمله پیام‌هایی که مرتبط با مالباختگان موسسات مالی و اصناف و کارگران یا تصاویر و فیلم برخوردهای شدید و استفاده از گاز اشک‌آور و... برای سرکوب مردم است.

۶) تحلیل کلان اقدامات کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی

تحلیل ابر مضامین کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی

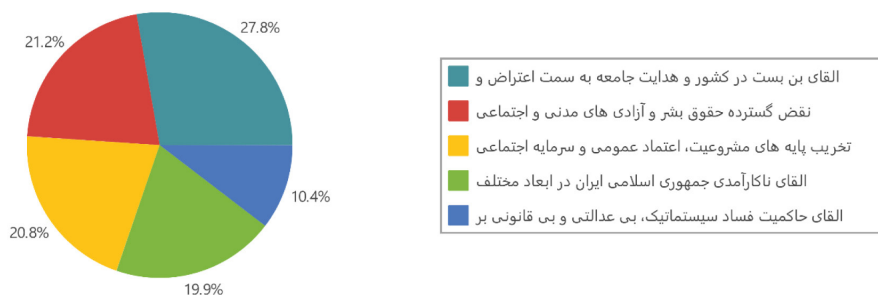

یکی از گزارشاتی که نرم افزار MAXQDA (که در این پژوهش و برای تحلیل مضمون مورد استفاده بوده است) در اختیار کاربر قرار می‌دهد، ابر مضامین^۱ است. این گزارش تعداد مضامین به کار رفته در متن و فیش‌ها را از طریق بزرگی و کوچکی عنوان مضمون نمایش می‌دهد. در این تصویر، مضامینی که کاربرد بیشتری در متن داشته‌اند، با اندازه قلم بزرگ‌تری نمایش داده می‌شوند. در این ابر مضامین، تمامی انواع پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر به کار رفته است. براساس این تصویر مشخص می‌شود که بیشترین کاربرد مضمون، متعلق به مضامین سیاسی و اقتصادی است. مسئله شکاف و اختلاف میان دولت و حاکمیت، تجمعات اصناف و مالباختگان موسسات مالی، بحران‌های اجتماعی، فقر گسترده و بی‌توجهی حاکمیت به بهبود اوضاع اقتصادی، نقض حقوق بشر در قالب نبود آزادی بیان و سرکوب مخالفان و... بیشترین کاربرد را داشته است. این مسئله نشان می‌دهد بی‌بی‌سی فارسی بیشتر متوجه مسائل سیاسی و اقتصادی بوده و مضامین دیگر نظیر مسئله زنان، تخریب وجهه رهبری و... همگی در کنار این مضامین به تقویت آن‌ها کمک می‌کند.

نمودار دایره‌ای درصد مضامین فراگیر کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی

برای نگاهی کلان و کلی به آنچه که بی‌بی‌سی فارسی پیش، حین و پس از آشوب‌های دی ماه ۱۳۹۶ انجام داده است، باید بدانیم کدام یک از مضامین کلان بیش از بقیه مورد استفاده قرار گرفته است؟ نمودار دایره‌ای زیر درصد کاربرد مضامین فراگیر را نشان می‌دهد:

نمودار ۲: درصد کاربرد هر یک از مضامین فراگیر کانال تلگرامی بی‌بی‌سی فارسی

این نمودار به وضوح نشان می‌دهد که توجه بی‌بی‌سی فارسی در درجه اول بر روی ایجاد یأس و ناامیدی از وضعیت کشور، سیاه‌نمایی و اهریمن‌سازی از حاکمیت و اشتباهات احتمالی آن و هدایت جامعه به سوی آشوب و اعتراض متمرکز بوده است. این مضمون اگرچه به لحاظ حجم بیشترین تعداد فیش‌ها را دربردارد، اما از محتوای فیش‌ها و مضامین مشخص می‌شود که به لحاظ زمانی متأخر از سایر مضامین است؛ بدین معنی که مضمون فراگیر «القای بن‌بست در کشور و هدایت جامعه به سمت اعتراض و آشوب» نتیجه و بر ساخته‌ای از مضامین دیگر است؛ به بیان دیگر مضامین دیگر که اشاره و تأکید بر مشکلات ساختاری و ناآرامی در ابعاد مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، زمینه‌ای را ایجاد می‌کند که نتیجه آن ایجاد تصور بن‌بست و گرایش مخاطب به سمت حرکات اعتراض آمیز است.

مضمون دوم به لحاظ حجم فیش‌های مرتبط، مضمون فراگیر «نقض گسترده حقوق بشر و آزادی‌های مدنی و اجتماعی» است. این مسئله نشان می‌دهد که برای بی‌بی‌سی فارسی مسائل حقوق بشری از ارزش و اهمیت بیشتری نسبت به موضوعات اقتصادی یا بی‌عدالتی و فساد دارد. مضمون سوم هم مرتبط با تخریب پایه‌های مشروعیت و اعتماد عمومی مردم به نظام جمهوری اسلامی است که امری سیاسی است و توجه کمتر بر مسائل اقتصادی را نشان می‌دهد. در نهایت

موضوعات مربوط به ناکارآمدی به خصوص ناکارآمدی اقتصادی، در درجه چهارم اهمیت برای بی‌بی‌سی فارسی قرار دارد. مسئله فساد، بی‌عدالتی و بی‌قانونی نیز در درجه آخر اهمیت برای این کانال تلگرامی قرار دارد.

نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد بی‌بی‌سی فارسی به خاطر رویکردهای لیبرالیستی، بر مسائل سیاسی و حقوق بشری بیشتر از موضوعات اقتصادی، فقر و فساد تمرکز داشته است که این می‌تواند به این معنی باشد که این کانال تلگرامی به دنبال شورش‌های طبقاتی یا انقلاب‌های کمونیستی نبوده و تلاش داشته جنبشی به نسبت آرام و غیرخشونت‌آمیز ایجاد کند. این هدف که در سه مضمون فراگیر با فراوانی بالاتر به وضوح قابل مشاهده است، از طریق بازنمایی خاص رسانه‌ای در بی‌بی‌سی محقق شده است. به گونه‌ای که این بازنمایی بر شناخت مخاطبان این رسانه تاثیرگذار بوده و موجب تاثیر در ایجاد برساختی ذهنی از واقعیت در اذهان مخاطبان شده است و در این راه نیز از راهبردهای بازنمایی بهره برده است. به عنوان مثال ارائه برخی محدودیت‌های قانونی مشروع در کشور به عنوان نقض آزادی و تخریب چهره افراد متدین، مسئولان انقلابی و سپاه پاسداران در ذهن مخاطبان، با استفاده از راهبرد کلیشه‌سازی رخ داده است. همچنین القای بن‌بست در کشور به منظور تبدیل اعتراضات به اغتشاشات و در گام بعد تشویق مخاطب به شرکت در این اغتشاشات و دمیدن بر آتش فتنه از طریق راهبرد طبیعی‌سازی سعی در طبیعی جلوه دادن اعتراضات غیرمسالمت‌آمیز و حق مسلم دانستن آن برای مردم داشته است. استفاده از این راهبردها و تکنیک‌های رسانه‌ای معطوف به آن‌ها منجر به شکل‌گیری تصویری اغراق شده از واقعیت در اذهان مخاطبان و برساختی غیرمنطقی با واقع در افکار عمومی شده است که این امر، در اعتراضات خیابانی غیرمسالمت‌آمیز و هنجارشکنانه خود را نشان می‌دهد چرا که افراد شرکت‌کننده در این اغتشاشات (به جز برخی عوامل دست‌نشانده سرویس‌های بیگانه) برساختی بسیار ناامیدکننده و غیرقابل اصلاح از کشور در ذهن خود دارند که منجر شده کشور را در بن‌بست دیده و تنها راه‌هایی را در این جنس از اعتراضات جستجو کنند.

فهرست منابع

۱. آذری جهرمی، محمدجواد (۱۳۹۷). «یک میلیون نفر تلگرام را پاک کرده‌اند». قابل دستیابی در: <http://www.tabnak.ir/fa/news/۷۹۷۲۷۱>
۲. ازکیا، مصطفی، و ایمانی جاجرملی، حسین (۱۳۹۰). روش‌های کاربردی تحقیق: کاربرد نظریه بنیانی (ج ۲). تهران: کیهان.
۳. ایمانی پور، سجاد (۱۴۰۲). بازنمایی شکاف‌های اجتماعی ایران در رسانه‌های فارسی‌زبان خارجی: مورد مطالعه بی‌بی‌سی فارسی و ایران اینترنشنال در ناآرامی‌های شهریور-آبان ۱۴۰۱ [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه امام صادق (ع)].
۴. برانستون، گیل، و استافورد، روی (۱۳۹۳). مطالعات رسانه‌ای: راهنمای عملی دانشجویان. ترجمه: امیرعبدالرضا سپنجی. تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
۵. بریگز، ایسا، و برک، پیتر (۱۳۹۱). تاریخ اجتماعی رسانه‌ها؛ از گوتنبرگ تا اینترنت. ترجمه: حسن نمک‌دوست تهرانی. تهران: همشهری.
۶. بهجتی‌فرد، هادی (۱۳۹۲). مقایسه گفتمان خبری سایت‌های فارسی زبان شبکه‌های العربیه و بی‌بی‌سی: مطالعه موردی اعتراضات عمومی در بحرین [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه صدا و سیما].
۷. تفرشی، سیدمجید (۱۳۸۸). دیپلماسی عمومی بریتانیا در ایران: مطالعه موردی بخش فارسی سرویس جهانی بی‌بی‌سی. در ایران و استعمار انگلیس: مجموعه سخنرانیها، میزگرد و مقالات (صص. ۱۹۱-۱۷۱). تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی.
۸. جلیلی، محمد، و معینی‌پور، مسعود (۱۳۹۹). بازخوانی مواجهه راهبردی شبکه‌های فارسی‌زبان با نظریه مقاومت (با تاکید بر شبکه‌های بی‌بی‌سی فارسی و منوتو). نشریه علوم سیاسی دانشگاه باقرالعلوم (ع) (۹۲). زمستان، ۱۶۳-۲۰۵.
۹. چسترز، گریم و یان ولش (۱۳۹۴). جنبش‌های اجتماعی: مفاهیم کلیدی. تهران: امیرکبیر.
۱۰. رزمجو، علی‌اکبر، و عنایتی شبکلائی، علی (۱۳۹۶). نقش رسانه‌های مجازی در فتنه سال ۱۳۸۸. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
۱۱. سروی زرگر، محمد (۱۳۹۰). نشانه‌شناسی بازنمایی خانواده در آگهی‌های بازرگانی تلویزیون. نشریه پژوهش‌های ارتباطی (۶۷)، ۶۲-۳۳.

۱۲. سورین، ورنز، و تانکارد، جیمز (۱۳۸۱). نظریه‌های ارتباطات. ترجمه: علیرضا دهقان. تهران: دانشگاه تهران.
۱۳. شیخ‌زاده، محمد، و بنی‌اسد، رضا (۱۳۹۹). تحلیل مضمون: مفاهیم، رویکردها و کاربردها. تهران: لوگوس.
۱۴. شیخ‌زاده، محمد و دیگران (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی. فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی. سال پنجم، شماره ۲.
۱۵. فهمی‌فر، اصغر، بشیر، حسن، و فراس‌العضل، محمد (۱۳۹۵). تحلیل گفتمان گزارش شبکه‌های تلویزیونی الجزیره، العربیه، بی‌بی‌سی عربی و العالم درباره‌ی انقلاب مصر. نشریه رسانه و فرهنگ (۱۲). پاییز و زمستان، ۵۳-۷۶.
۱۶. کاستلز، مانوئل (۱۳۹۳). شبکه‌های خشم و امید، جنبش‌های اجتماعی در عصر اینترنت. ترجمه: مجتبی قلی‌پور. تهران: مرکز.
۱۷. گیویان، عبدالله، و رضاقلی‌زاده، بهنام (۱۳۸۹). برجسته‌سازی اخبار انرژی هسته‌ای ایران در بخش فارسی سایت‌های بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۵. نشریه جهانی رسانه (۹). بهار و تابستان، ۱۸-۱.
۱۸. مجیدی، حسن (۱۳۹۰). چارچوب‌های رسانه‌های خبری غربی و نحوه بازنمایی جنبش‌های مردمی کشورهای عربی با تأکید بر بحرین و مصر. فصلنامه علمی رسانه (۸۵). پاییز و زمستان، ۴۴-۲۳.
۱۹. مقدم‌فر، عطاالله (۱۳۹۷). تاملی بر شبکه ماهواره‌ای ایران اینترنشنال. نشریه دیدبان امنیت ملی (۸۱). دی ماه، ۷۷-۸۴.
۲۰. مهدی‌زاده، سیدمحمد (۱۳۸۷). رسانه‌ها و بازنمایی. تهران: دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌ها.
۲۱. میلز، تام (۱۳۹۸). افسانه‌ی بی‌بی‌سی. ترجمه: مسعود میرزایی. تهران: اندیشه احسان.
۲۲. نوری ممرآبادی، علی (۱۳۹۵). مقایسه گفتمان خبری بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا درباره پنجمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری [پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صدا و سیما].

۲۳. ون دایک، یان (۱۴۰۱). جامعه شبکه‌ای: ابعاد اجتماعی رسانه‌های نوین. ترجمه: علی آزادی احمدآبادی. تهران: دانشگاه امام صادق (ع).

۲۴. همتی، محمد (۱۳۹۹). بایسته‌های اخلاقی بازنمایی حضور اجتماعی زنان در رسانه ملی. تهران: دین و رسانه (اداره کل پژوهش‌های اسلامی رسانه سازمان صداوسیما).

25. Calvert, B., & Lewis, J. (2002). *Television Studies: The Key Concepts*. London: Routledge.

26. Giles, J., & Middleton, T. (1999). *Studying Culture: A Practical Introduction*. Wiley-Blackwell

27. Hall, S., & Jhally, S. (2007). *Representation & the Media*. Media Education Foundation